

Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Den eneste Forandring, der indtraadte, var, at der i Grundlovens § 75 bestemtes, at Folkekirkens Forfatning, der tidligere ligesom hele Statens Forfatning under de enevældige Konger ordnedes ved kongelige Anordninger, skulde nu for Fremtiden ligesom Statens øvrige Forhold ikke kunne ordnes uden ved *Lov*. I øvrigt blev Folkekirken efter Grundlovens Givelse, ligesom den havde været før den Tid, ved at være en af Staten indrettet Institution til Folkets religiøse Oplysning. Men der blev ved Grundloven slaaet en Grundsætning fast, som efterhaanden med Nødvendighed maatte forandre Folkekirkens Forhold, og det var Religionsfrihedens Grundsætning. Tidligere, under Enevælden, gik man ud fra, at Staten ved sine Love og Anordninger, altsaa ved udvortes Foranstaltninger, og, naar det kneb, ligefrem ved Tvangsforanstaltninger kunde skabe og ordne det religiøse Liv i Landet, bestemme, hvad man skulde tro og mene, og hvorledes man skulde forme sin Gudstjeneste. Men det var en Umulighed fra det Øjeblik, man havde godkendt Religionsfrihedens Grundsætning. Thi derefter maa man være klar over, at der er intet, der med Hensyn til det religiøse Liv lader sig fremtvinge. Det blev derfor ikke blot en Selvfølge, at Folk maatte have Frihed til at slutte sig til hvilket som helst kirkeligt Samfund, som de vilde, eller lade være at slutte sig til noget Samfund overhovedet. Men det blev ogsaa en Selvfølge, at inden for Folkekirken maatte der saa vidt muligt være Frihed med Hensyn til Tro og Love. Man maatte prøve paa at faa den gamle, tvungne Statskirke omdannet til en fri Folkekirke, hvortil det danske Folks Flertal frivilligt sluttede sig; medens der indtil 1849 havde været Tvang. Der foresvævede i Begyndelsen mange uklare Forestillinger om, at man kunde omdanne Folkekirken til et mere selvstændigt Samfund gennem en demokratisk repræsentativ Forfatning i Lighed med den, Staten havde faaet. Man havde jo i den Tid en Overtro paa, at naar man blot fik „Forfatninger“, saa var alting i Orden. Men jo mere man tumlede med det, desto vanskeligere viste det sig at faa det ordnet, og

det blev efterhaanden klart, at man ikke fraoven kunde faa den tidligere Folkekirke forandret til et frivilligt Trossamfund med en særegen Repræsentation, men at man franedet, fra Grunden af, maatte prøve at omdanne Folkekirken fra at være en Institution, som hvilede paa Sognegrænserne, til at være en Institution, der hvilede paa frivillige Menighedssammenslutninger, og den Vending i vort politiske Liv skete i 1855. Da Hall gennemførte Sognebaandsløsningsloven, var det udtrykkelig med den Motivering, at, efter at Religionsfriheden var kommen ind i Landet, kunde man ikke længere blive ved at bygge paa noget saa udvortes som Sogne og Sognegrænser, men maatte i Fremtiden bygge Folkekirken paa frivillige Menighedssammenslutninger. Dertil foreslog man som en Begyndelse Sognebaandsløsningsloven, og i dette Spor er den kirkelige Udvikling hidtil gaaet videre her i Landet. Foruden Sognebaandsløsningsloven have vi senere faaet Valgmenighedsloven og Loven om Brugen af Kirkerne o. s. v., ligesom man efterhaanden ogsaa inden for Folkekirken har hævet Tvangen baade med Hensyn til Daab og Konfirmation. Overhovedet have vi prøvet paa at omdanne Folkekirken til et indvortes frit Samfund, saa frit som muligt, og til et frivilligt Samfund.

Saaledes er vor Udvikling gaaet for sig. Indtil Dato har Folkekirken været en borgerlig Indretning, og ligesom tidligere den enevældige Konge kunde give Love for den, saaledes kan nu den konstitutionelle Konge med sin Kirkeminister og med Rigsdagen give de Love, som de kunne enes om. Men saa længe Folkekirken er en borgerlig Indretning, som underholdes ved Folkets Bidrag gennem Staten, saa længe er det klart, at man maa tage alle dem, der ere Medlemmer af Folkekirken, med, naar der er Tale om at give Folkekirkens Medlemmer Indflydelse paa dens Forhold. Der indvendes, at Flertallet i Befolkningen ikke er bevidste Kristne. Nej, selvfølgelig, det er det ikke og det vil det sandsynligvis aldrig blive. Men derfor kan man dog ikke forlange, at de bevidste Kristne i alle kirkelige Forhold skulle være dem, der have Hovedindflydelsen, eller erklære, som det sker i Henvendelser til Bi-